

QUÁN TRIỆT TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ DỰA VÀO NHÂN DÂN ĐỂ XÂY DỰNG ĐẢNG TRONG SẠCH, VỮNG MẠNH TRONG THỜI KỲ MỚI

NGUYỄN VĂN HÙNG* - MAI VIỆT BÁCH**

Tư tưởng Hồ Chí Minh về dựa vào dân để xây dựng, chỉnh đốn Đảng, làm cho Đảng ngày càng trong sạch, vững mạnh, gắn bó mật thiết với nhân dân, vì hạnh phúc của nhân dân là nhiệm vụ rất quan trọng trong sự nghiệp cách mạng của Đảng, của dân tộc. Việc quán triệt, vận dụng tư tưởng đó của Người vào công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng hiện nay sẽ góp phần to lớn vào công cuộc đổi mới toàn diện, đồng bộ, xây dựng và phát triển đất nước giàu mạnh, hùng cường, thịnh vượng.

Gắn bó với nhân dân, dựa vào nhân dân để xây dựng, chỉnh đốn Đảng có vai trò hết sức quan trọng, có ý nghĩa sống còn đối với Đảng và chế độ

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định, Đảng ta là đạo đức, văn minh, là lương tâm và trí tuệ của dân tộc và yêu cầu toàn Đảng và từng tổ chức đảng, mỗi đảng viên của Đảng phải thật sự trong sạch, vững mạnh. Muốn vậy, phải tăng cường xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng, tổ chức, đạo đức và cán bộ, đề nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của Đảng. Trong *Di chúc*, Người chỉ rõ: “Đảng ta là một Đảng cầm quyền. Mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, thật sự cần kiệm liêm chính, chí công vô tư. Phải giữ gìn Đảng ta thật trong sạch, phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đày tớ thật trung thành của nhân dân”⁽¹⁾.

Trong điều kiện Đảng cầm quyền, cán bộ, đảng viên lại càng phải ý thức thật sự sâu sắc tinh thần, thái độ, trách nhiệm phục vụ Tổ quốc, phục vụ nhân dân. Đảng lãnh đạo Nhà nước là nhằm xây dựng một Nhà nước thực sự của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân. Đảng không có quyền lợi gì riêng của mình, ngoài quyền lợi của giai cấp, của dân tộc. Đảng không ở trên dân, cũng không ở ngoài dân, mà ở trong dân, Đảng lấy dân làm gốc. Chính vì vậy, xây dựng Đảng không chỉ là công việc của Đảng, mà còn là công việc, trách nhiệm của nhân dân. Nhân dân là chỗ dựa vững chắc của Đảng, là nguồn sức mạnh của Đảng; phục vụ nhân dân là mục tiêu của

* TS, nguyên Phó Trưởng Ban Dân vận Trung ương

** ThS, Tạp chí Cộng sản

(1) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2011, t. 15, tr. 622

Đảng, nhân dân có trọng trách to lớn là tham gia xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh. Dựa vào nhân dân để xây dựng Đảng luôn là nguyên tắc xây dựng Đảng và được khẳng định trong Cương lĩnh và các nghị quyết của Đảng. Đại hội XIII của Đảng tiếp tục yêu cầu và khẳng định: “Thắt chặt hơn nữa mối quan hệ mật thiết giữa Đảng với nhân dân, dựa vào nhân dân để xây dựng Đảng. Tạo sự chuyển biến mạnh mẽ trong nhận thức, hành động của các cấp ủy đảng, hệ thống chính trị về công tác dân vận; có cơ chế phát huy vai trò của nhân dân tham gia xây dựng Đảng, hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh trong tình hình mới”⁽²⁾.

Một trong những bài học kinh nghiệm sau 35 năm đổi mới là: Đổi mới phải luôn luôn quán triệt quan điểm “dân là gốc”, vì lợi ích của nhân dân, dựa vào nhân dân. Nhận thức sâu sắc vai trò to lớn của nhân dân trong xây dựng Đảng, trong thời kỳ đổi mới, Đảng ta đã có nhiều chủ trương, biện pháp để phát huy vai trò của nhân dân tham gia xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền. Cùng với quan điểm, đường lối của Đảng, Hiến pháp năm 2013 đã tiếp tục khẳng định vai trò lãnh đạo của Đảng, cũng như quan hệ giữa Đảng với nhân dân. Nhiều đạo luật được sửa đổi, bổ sung để phát huy quyền làm chủ của nhân dân, thực hiện Quy chế Dân chủ ở cơ sở, tạo cơ sở pháp lý để thực hiện phương châm “Dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra”. Sự ra đời của Quy chế công tác dân vận của hệ thống chính trị, quy định về việc đảng viên tham gia sinh hoạt ở khu dân cư, quy định về việc Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội và nhân dân tham gia giám sát, phản biện, góp ý xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền,... đã góp phần hoàn thiện cơ chế, điều kiện để nhân dân đóng góp ý kiến

của mình vào xây dựng và bổ sung, hoàn thiện đường lối của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước. Cùng với đó là huy động nhân dân tham gia giám sát cán bộ, đảng viên, công chức và các tổ chức đảng, tổ chức chính quyền trong việc thực hiện chủ trương, chính sách và pháp luật, giám sát đảng viên thực hiện Điều lệ Đảng, quy định về những điều đảng viên không được làm, giám sát việc thực hiện đạo đức, lối sống và trách nhiệm đạo đức công vụ của cán bộ, công chức, viên chức trong các cơ quan của Đảng, Nhà nước.

Các hình thức góp ý với Đảng và giám sát cán bộ, đảng viên của quần chúng nhân dân ngày càng phong phú, đa dạng. Đảng đã tổ chức nhiều cuộc lấy ý kiến rộng rãi của nhân dân cả nước, góp ý vào dự thảo Cương lĩnh, dự thảo các văn kiện Đại hội, dự thảo sửa đổi Hiến pháp, dự thảo các đạo luật có tác động lớn đến cuộc sống của nhân dân; qua đó, huy động trí tuệ toàn dân để xây dựng, hoàn thiện các văn kiện quan trọng của Đảng và Nhà nước. Nhiều địa phương đã tổ chức đối thoại trực tiếp giữa người đứng đầu cấp ủy với nhân dân; tổ chức lấy ý kiến nhận xét của nhân dân nơi cư trú (thôn, xóm, tổ dân phố) đối với cán bộ, đảng viên trước khi kiểm điểm cấp ủy, tổ chức đảng, đảng viên theo định kỳ. Cùng với việc thực hiện Nghị quyết Hội nghị Trung ương 4 khóa XI và Nghị quyết Hội nghị Trung ương 4 khóa XII, về “Tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ”; việc lấy phiếu tín nhiệm trong Đảng, Quốc hội, hội đồng nhân dân các cấp, đã tạo

(2) Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, t. I, tr. 191

thuận lợi để nhân dân tham gia giám sát việc thực hiện trách nhiệm của cán bộ lãnh đạo, người đứng đầu, cán bộ chủ chốt trong thực hiện nhiệm vụ chính trị được giao.

Tuy nhiên, việc phát huy vai trò của nhân dân trong xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền thời gian qua còn nhiều hạn chế, chưa đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ xây dựng, chỉnh đốn Đảng, xây dựng Nhà nước trong sạch, vững mạnh. *Một mặt*, ở một số nơi vẫn còn tình trạng tụ tập đông người, ngừng việc tập thể của công nhân, người lao động không đúng pháp luật; ở cơ sở, người dân còn né tránh, e ngại trong việc góp ý, phê bình cán bộ, đảng viên, không dám tố giác tham nhũng, tiêu cực. *Mặt khác*, một số cấp ủy đảng và chính quyền địa phương chưa nhận thức đầy đủ và sâu sắc, thậm chí, có nơi còn vi phạm quyền làm chủ của nhân dân, ngại tiếp xúc, đối thoại với nhân dân, thiếu trách nhiệm trong giải quyết các nguyện vọng chính đáng, bức xúc của nhân dân. Tham nhũng, lãng phí còn diễn ra rất nghiêm trọng, thách thức vai trò lãnh đạo của Đảng và hiệu lực, hiệu quả quản lý của Nhà nước. Những hạn chế, khuyết điểm trong công tác xây dựng Đảng đã làm suy giảm niềm tin của nhân dân đối với Đảng.

Sau 35 năm đổi mới đất nước ta đã giành được nhiều thành tựu to lớn, có ý nghĩa lịch sử, đồng thời cũng đang phải đối mặt với không ít khó khăn, thách thức. Trong đó, tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” của một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên, gắn liền với tệ quan liêu, tham nhũng, lãng phí trong Đảng, bộ máy của Nhà nước vẫn đang diễn ra với nhiều mảnh khé, thủ đoạn tinh vi, gây bức xúc trong nhân dân và toàn xã hội, thậm chí đe dọa đến sự tồn vong của Đảng và chế độ.

Đây là một trong những nguy cơ tiềm ẩn, làm mất lòng tin của nhân dân đối với Đảng, gây trở ngại cho việc thực hiện mục tiêu “dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”.

Tiếp tục quán triệt, thực hiện tư tưởng Hồ Chí Minh về phát huy vai trò của nhân dân tham gia xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh

Một là, yếu tố quan trọng hàng đầu để phát huy vai trò của nhân dân tham gia xây dựng Đảng là phải thực hành dân chủ rộng rãi, thật sự dân là chủ, dân làm chủ, từng bước hoàn thiện nền dân chủ xã hội chủ nghĩa, bảo đảm dân chủ từ trong Đảng đến dân chủ ngoài xã hội được thực hiện ở các cấp, các địa bàn, các lĩnh vực của đời sống kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội. Đẩy mạnh thể chế hóa đường lối, chủ trương của Đảng thành chính sách, pháp luật của Nhà nước phù hợp với thực tiễn và đáp ứng lợi ích, nguyện vọng chính đáng, hợp pháp của nhân dân. Tiếp tục thể chế hóa, cụ thể hóa đường lối, chủ trương của Đảng về phát huy quyền dân chủ, về mối quan hệ “Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý, nhân dân làm chủ”, nhất là nội dung nhân dân làm chủ và phương châm “dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng” để nhân dân thực hiện tốt quyền dân chủ trực tiếp, cùng với quyền dân chủ gián tiếp thông qua đại diện của mình một cách thiết thực, hiệu quả.

Hai là, Đảng, Nhà nước cần tiếp tục đổi mới cơ chế và quy trình ra quyết định lãnh đạo, quản lý theo hướng phát huy dân chủ, phát huy vai trò của nhân dân trong việc tham gia xây dựng chủ trương, chính sách, bảo đảm nhân dân tham gia ở tất cả các khâu của quá trình ra các quyết định liên quan đến quyền và lợi ích chính đáng,

thiết thân, hợp pháp của nhân dân; từ việc nêu sáng kiến, tham gia góp ý, thảo luận, tranh luận, phản biện, đến việc giám sát quá trình thực hiện, bảo đảm nguyên tắc: *Mọi chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước đều phải vì lợi ích của nhân dân.* Đây mạnh thực hiện các định chế phát huy dân chủ hiện có, như Quy chế Dân chủ ở cơ sở, Pháp lệnh Thực hiện dân chủ ở xã, phường, thị trấn; Quy chế giám sát và phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội; Quy định về việc Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân tham gia góp ý xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền trong sạch, vững mạnh; đồng thời, tập trung nghiên cứu, xây dựng đề sớm ban hành hoặc sửa đổi, bổ sung pháp luật liên quan trực tiếp đến quyền làm chủ của nhân dân, thực hành dân chủ ở cơ sở một cách đồng bộ, thực chất, góp phần quan trọng vào phát triển kinh tế - xã hội, bảo đảm quốc phòng - an ninh, giữ vững ổn định chính trị, trật tự, an toàn xã hội và nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của nhân dân.

Ba là, cấp ủy, tổ chức đảng cần tăng cường lãnh đạo, chỉ đạo để Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân phát huy vai trò và bảo đảm điều kiện cần thiết để tham gia giám sát các cơ quan, tổ chức đảng thực hiện chức năng, nhiệm vụ, giám sát cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ, đảng viên có chức, có quyền ở các cấp thực hiện nhiệm vụ người đảng viên có đạo đức, trách nhiệm công vụ, chấp hành chủ trương, quy định của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Hoạt động giám sát, phản biện và góp ý xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền cần tập trung vào quá trình xây dựng các chủ trương, nghị quyết của Đảng, việc ban hành các quyết định quản lý và các quy hoạch,

kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội của Nhà nước và chính quyền các cấp, bảo đảm các chủ trương, quyết sách thật sự gắn với thực tiễn, hợp với lòng dân, tạo sự đồng thuận xã hội, sự ủng hộ của người dân trong tổ chức thực hiện.

Bốn là, để nhân dân có thể giám sát, phản biện và góp ý, thì việc cung cấp thông tin chính thống từ phía các cơ quan của Đảng, Nhà nước là hết sức cần thiết. Cần thực hiện nghiêm túc chế độ cung cấp thông tin cho nhân dân và trách nhiệm tiếp thu, giải trình của cá nhân, tổ chức được giao nhiệm vụ trước nhân dân. Cán bộ, đảng viên phải thực hiện tốt trách nhiệm nêu gương, giải quyết yêu cầu, nguyện vọng chính đáng của nhân dân; tăng cường quy định về dân chủ trong Đảng và chế độ trách nhiệm đối với nhân dân. Một trong những nhiệm vụ trọng tâm mà Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng đã nêu là: “Tiếp tục đẩy mạnh xây dựng, chỉnh đốn Đảng, xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa và hệ thống chính trị toàn diện, trong sạch, vững mạnh... Tiếp tục đẩy mạnh đấu tranh phòng, chống quan liêu, tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, “lợi ích nhóm”, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ... Cùng cố lòng tin, sự gắn bó của nhân dân với Đảng, Nhà nước, chế độ xã hội chủ nghĩa”⁽³⁾.

Năm là, tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ, nhất là đội ngũ cán bộ cấp chiến lược đủ năng lực, phẩm chất và uy tín, ngang tầm nhiệm vụ. Phẩm chất đạo đức, lối sống, năng lực, trách nhiệm của mỗi cán bộ, đảng viên có ảnh hưởng quyết định đến uy tín, danh dự của Đảng, tác động trực tiếp đến mối quan hệ giữa Đảng với nhân dân, đến

(3) Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Sđd. t. II, tr. 334

niềm tin của nhân dân đối với Đảng; do đó, phải phát huy vai trò tiên phong, gương mẫu, tự giác tu dưỡng, rèn luyện của mỗi cán bộ, đảng viên gắn với đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Các cấp ủy, tổ chức đảng, mỗi cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu cần tự soi, tự sửa; thực hiện nói đi đôi với làm, không nề nang, né tránh, tìm ra những ưu điểm để phát huy, có các biện pháp khắc phục sửa chữa sai lầm, yếu kém, khuyết điểm một cách thiết thực, hiệu quả.

Vấn đề đặt ra hiện nay là phải kiên quyết làm trong sạch đội ngũ của Đảng, khắc phục các biểu hiện sa sút, thoái hóa về phẩm chất, đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên; xử lý nghiêm minh, thích đáng những hiện tượng trù dập, ức hiếp quần chúng, tham nhũng, tiêu cực,...; qua đó, chú trọng lãnh đạo xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức đủ phẩm chất và năng lực, thật sự tiên phong, gương mẫu, trọng dân, gần dân, hiểu dân, học dân, có trách nhiệm với dân, có bản lĩnh chính trị, phẩm chất đạo đức cách mạng, ý thức tổ chức kỷ luật. Cần tiếp tục thể chế hóa, cụ thể hóa các quan điểm của Đảng về phục vụ nhân dân, chịu sự giám sát của nhân dân, chịu trách nhiệm trước nhân dân về các quyết định của mình; giải quyết kịp thời, có hiệu quả những bức xúc, những kiến nghị chính đáng của nhân dân. Trong quá trình đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng trong điều kiện phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, tích cực và chủ động hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, cần đẩy mạnh việc thực hiện Quy chế công tác dân vận của cơ quan nhà nước, Quy chế dân vận của hệ thống chính trị, làm cho nhân dân thật sự tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng đối với công cuộc đổi mới toàn diện, đồng bộ đất nước.

Sáu là, tiếp tục đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng đối với Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội, theo hướng phát huy dân chủ, tôn trọng nguyên tắc liên minh chính trị, hiệp thương dân chủ trong tổ chức và hoạt động của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam; bảo đảm để Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội gần dân, sát dân, thật sự là cầu nối giữa Đảng với nhân dân; đồng thời, đoàn kết trong Đảng chính là hạt nhân để xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc, thật sự là động lực và nguồn lực quan trọng trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Tăng cường vai trò nòng cốt chính trị, trách nhiệm của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các đoàn thể chính trị - xã hội trong xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc; tập hợp, vận động nhân dân đẩy mạnh các phong trào thi đua yêu nước, đẩy mạnh cuộc vận động “Toàn dân đoàn kết xây dựng nông thôn mới, đô thị văn minh”; thực hiện dân chủ, tăng cường đồng thuận xã hội. Thực hiện tốt vai trò giám sát, phản biện xã hội, đại diện bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của đoàn viên, hội viên, tích cực tham gia xây dựng Đảng, Nhà nước, tăng cường đối ngoại nhân dân. Xây dựng thể trận lòng dân, phát huy sức mạnh đoàn kết, thống nhất, đồng thuận của nhân dân trong và ngoài nước để xây dựng, bảo vệ và phát triển nhanh, bền vững đất nước Việt Nam phồn vinh, thịnh vượng và hạnh phúc.

Tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh về dựa vào nhân dân để xây dựng Đảng ta trong sạch, vững mạnh mãi là ánh sáng soi đường, là nguồn sức mạnh vô địch, cội nguồn gắn bó mối quan hệ mật thiết giữa nhân dân với Đảng, giữa Đảng với nhân dân trong sự nghiệp cách mạng vẻ vang của Đảng, của dân tộc Việt Nam. □